

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1944

Vragen van het lid **Schinkelshoek** (CDA) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het gedwongen opstappen van burgemeesters* (ingezonden 2 maart 2010).

Antwoord van staatssecretaris **Bijleveld-Schouten** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 17 maart 2010).

Vraag 1

Kent u de opinie van uw (verre) ambtsvoorganger, de heer H. Wiegel, over het opstappen van burgemeesters na een conflict met de gemeenteraad, zoals uitgesproken bij het afscheid van oud-burgemeester Leers (Maastricht)?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Deelt u de opvatting dat het vertrek van een burgemeester die het vertrouwen van de gemeenteraad heeft verloren, «geen automatisme» is? Zo nee, hoe verhoudt zich dat tot de wettelijke bepaling dat de Kroon burgemeesters benoemt en ontslaat? Zo ja, hoe denkt hij die kennelijk breed levende indruk weg te nemen?

Ziet u – net als de heer Wiegel – in dit soort gevallen een taak weggelegd voor de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties? Hoe denkt u er vorm aan te geven, ook in de richting van gemeenteraden? Wat is uw mening over een gesuggereerde afkoelingsperiode?

Antwoord 2 en 3

De burgemeester is primair een bindende factor in het gemeentebestuur en dit impliceert een zekere onafhankelijkheid van en afstand tot de (partij)politieke inhoud. Dit vloeit ook voort uit de aanstellingswijze van de burgemeester. Door de Kroonbenoeming wordt de burgemeester verondersteld meer «boven de partijen» te staan.

Maar de burgemeester maakt wel deel uit van het gemeentebestuur. Hij is verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op de uitvoering van zijn wettelijke taken die hij vervult als eigenstandig bestuursorgaan. Van beleidsinhoudelijke verantwoordelijkheid van de burgemeester is sprake voor zover hij is belast met bestuurlijke verantwoordelijkheid voor beleidsportefeuilles dan wel bemoeienis heeft gehad met een bepaald beleidsterrein of zich daar op heeft geprofileerd. Daarover kan de raad de burgemeester tot verantwoording

roepen. In zoverre is hij dan ook een politieke ambtsdrager. Een burgemeester kan niet functioneren zonder het vertrouwen van de gemeenteraad. Dat vertrouwen is essentieel voor werkbare verhoudingen in het gemeentebestuur en daarmee voor een stabiel lokaal bestuur. Sinds de herziening van de benoemingsprocedure in 2001 ligt het zwaartepunt ook ten aanzien van herbenoeming en ontslag bij de raad. Dat vergt een zorgvuldige procedure. Bij brief van 19 augustus 2009 is uw Kamer geïnformeerd over de procedure-regels en de zorgvuldigheidseisen die hierbij gelden.¹

De raad kan een aanbeveling tot ontslag doen als er sprake is van een verstoorde verhouding. De vaststelling dat er geen sprake is van vertrouwen tussen raad en burgemeester vereist een zorgvuldige afweging. Daartoe zijn in de Gemeentewet waarborgen ingebouwd. De raad overlegt allereerst met de commissaris van de Koningin alvorens te verklaren dat van een verstoorde verhouding sprake is. De commissaris kan dan een bemiddelende rol vervullen. Voorts is er een «afkoelingsperiode» van ten minste twee weken alvorens de raad verklaart dat tussen de burgemeester en de raad sprake is van een verstoorde verhouding. Tijdens deze periode kan de commissaris zijn bemiddelende rol voortzetten. Indien dit niet tot een oplossing leidt en de raad de aanbeveling tot ontslag doet, brengt de commissaris van de Koningin daarover advies uit aan de minister.

In de praktijk gebeurt het evenwel dat een raad het signaal afgeeft het vertrouwen in de burgemeester verloren te hebben en dat een burgemeester daarop zelf besluit zijn ontslag in te dienen. Zo is het bijvoorbeeld gegaan in de situatie van de heer Leers in de gemeente Maastricht. Als een burgemeester zelf van mening is dat er sprake is van een verstoorde verhouding of dat er onvoldoende vertrouwen is in zijn functioneren, is een besluit om direct het ambt te beëindigen begrijpelijk.

De rol van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij verstoorde verhoudingen tussen raad en burgemeester is beperkt. De commissaris van de Koningin vervult als rijksorgaan namens de minister een bemiddelende rol. Ontslag van een burgemeester geschiedt bij Koninklijk Besluit. De minister kan in zijn voordracht slechts afwijken van een aanbeveling van de gemeenteraad tot ontslag op gronden ontleend aan het advies van de commissaris dan wel op andere zwaarwegende gronden.

¹ Kamerstukken II, 2008–2009, 31 700 VII, nr. 97.